

“สามชั้น” ชั้นบันไดคนล้าหนา

ชะงักการพิธีกรรมศาสนา

ในพิธีการทำบุญกุศลศพของผู้คนต่าง
กระทำกันไปตามความเชื่อ ความนิยมของ
แต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีการถ่ายทอดประเพณี
ของผู้คนในชุมชน หมู่บ้านสืบต่อกันมา อย่าง
พิธีการทำบุญกุศลศพ ในล้านนาบางแห่งมีการทำบันไดหรือชั้นโอดสามชั้นวางไว้หัวปราสาท หรือ
ผาสาทศพ

มีความหมาย มีแง่คิด มีความรู้ให้ผู้คนได้ศึกษา
แต่หากต้องศึกษาอย่างมีใจเป็นกลางไม่ลบลู่
ในความเชื่อในพิธีกรรมหรือสิ่งที่เกิดขึ้นใน
พิธีกรรมเหล่านั้น หากต้องแยกแยะ วิเคราะห์
ตกลึกเป็นองค์ความรู้แล้วจะได้สิ่งดีๆหลาย
อย่างโดยเฉพาะ เรื่องของชะงัก หรือภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นที่บรรพบุรุษท่านได้สรรค์สร้าง
ขึ้นมาใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี.

จากการที่ได้เสวนาพูดคุยกับท่านผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
พิธีกรรมทำศพพื้นบ้าน ได้พบว่า ในบางท้องถิ่นมีความเชื่อว่า ผู้ที่ตาย
จากญาติพี่น้องไปแล้ว ต้องไปหาที่อยู่ใหม่ พี่น้องญาติจึงต้องมีปราสาท
หรือผาสาทใส่หีบศพ (โลงศพ) หามไปเผาพร้อมกับศพที่ป่าช้า

ก่อนที่จะนำเอาหีบศพ (โลงศพ) ใส่บนปราสาท จะมีพิธีการทำ
บันไดสามชั้นวางไว้หน้าเรือนศพ เชื่อกันว่าผู้ตายจะได้ก้าวขึ้นบันไดสาม
ชั้นขึ้นไปอยู่บนปราสาทที่ใส่ศพของตนเองไว้

บันไดสามชั้นทำด้วย ก้านกล้วยสองอันตัดแต่งให้เท่ากัน ใช้ไม้
ไผ่มาเหลา สามอัน ขนาดและความยาวเท่ากัน นำไปเสียบกับก้านกล้วย
ที่ตัดเตรียมไว้แล้ว ให้มีช่องว่างระหว่างชั้นบันไดเท่ากันนำไปวางไว้หน้า
เรือนใส่ปราสาทศพ

พออุยทองได้ให้ความรู้แก่ผู้เขียนว่า “คนสมัยก่อน มีความเชื่อ
ว่า การที่ผู้ตายจะได้ขึ้นไปอยู่บนปราสาทหลังใหม่ ต้องมีบันไดแก้วทั้งสาม
เป็นสื่อ นำ นั่นคือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะ
ของเราชาวพุทธทั่วไป ผู้ที่จะอยู่ปราสาทได้ต้องเป็นผู้ที่มีความดี หมกสิ้นทั้ง
ความโลภ โกรธ หลง หรือหมดความเป็นโลภะ โทษะ และโมหะ นั่นเอง”

พออุยอธิบายพร้อมกับชี้ไปยังบันไดสามชั้นที่วางไว้หน้า
ปราสาทแล้วกล่าวต่อไปว่า “หากจะพูดไปเขาก็สั่งสอนให้ผู้ที่อยู่เป็นคนได้
รู้ได้เห็น ว่า เมื่อเป็นคนมีชีวิตอยู่ต้องทำความดี อย่างมีความโลภ โกรธ หลง
อย่าทำชั่วทั้งมวล เมื่อตายไปแล้วจึงจะได้ไปปราสาทที่สวยงาม มีบันได
สามชั้นกายเกยปราสาทให้ขึ้นไปอย่างสบายบนสวรรค์ แต่หากเมื่อเป็นคน
มีชีวิตทำไม่ดี หากตายไปแล้ว แม้จะมีบันไดให้ก็อาจไม่ได้ไปอยู่บนปราสาท
เพราะก้าวขึ้นบันไดแก้วทั้งสามไม่ได้ นั่นเอง”

ในพิธีการทำบุญกุศลศพของคนล้าหนา ต่างถิ่นต่างมีพิธีกรรม
แตกต่างกันไปบ้าง แต่อย่างไรก็ตามหากเราได้พิจารณาในสิ่งของ ปัจจัย
หลายๆอย่างที่อยู่ในพิธีกรรมเหล่านั้นจะเห็นว่า สิ่งของเหล่านั้นล้วนมีค่า

☆ บันได 3 ชั้น ที่ทำขึ้นเพื่อให้วิญญาณผู้ตายได้ขึ้นสู่
ปราสาท ตามความเชื่อ.

แหล่งข้อมูล

สัมภาษณ์ สล่า (ช่าง) อายุ 76 ปี จำนวน 1 คน
ภาพชั้นโอดสามชั้นงานศพบ้านสันกำแพง
จังหวัดเชียงใหม่.

● โดย...นิคม พรหมมาแพทย์